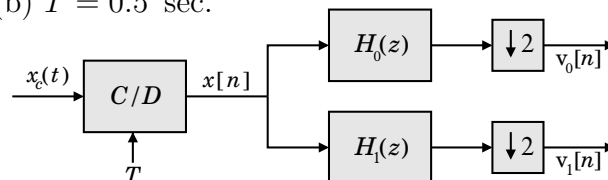

Οι ασκήσεις παραδίδονται στην έναρξη του μαθήματος της Τετάρτης, 28/11, στις 17:15 (αιθ. Δ1-ΠΜΣ). Επισημαίνεται ότι οι εργασίες είναι ατομικές. Προτείνεται να μην χρησιμοποιηθεί υπολογιστής (calculator) στην επίλυσή τους για καλύτερη εξάσκηση στις συνθήκες της εξέτασης.

Άσκηση 1: Έστω ότι η συστοιχία φίλτρων (filterbank) του παρακάτω σχήματος με:

$$h_0[n] = \frac{1}{2} (\delta[n] + \delta[n - 1]) , \quad h_1[n] = (-1)^n h_0[n] ,$$

εφαρμόζεται για την ανάλυση του σήματος συνεχούς χρόνου $x_c(t) = \cos(2\pi t)$ ύστερα από ιδανική δειγματοληψία με περίοδο T . Υπολογίστε τα σήματα ανάλυσης $v_0[n]$ και $v_1[n]$ για τις περιπτώσεις: (a) $T = 1$, και (b) $T = 0.5$ sec.

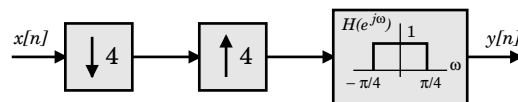
Άσκηση 2: Τα παρακάτω είναι ανεξάρτητα ερωτήματα:

(a) Στο σήμα συνεχούς χρόνου $x_c(t) = \sin(10\pi t) + \cos(20\pi t)$ έχει γίνει δειγματοληψία με περίοδο T και, ως αποτέλεσμα, έχει προκύψει το σήμα διακριτού χρόνου

$$x[n] = \sin\left(\frac{\pi n}{5}\right) + \cos\left(\frac{2\pi n}{5}\right) .$$

Βρείτε την περίοδο δειγματοληψίας. Είναι μοναδική; Αν όχι, εντοπίστε και δεύτερη κατάλληλη περίοδο T , συμβατή με τα παραπάνω. Θα υπάρχει φαινόμενο αναδίπλωσης (aliasing) κατά την ανακατασκευή του σήματος συνεχούς χρόνου από το σήμα διακριτού χρόνου;

(b) Ποια είναι η έξοδος $y[n]$ του συστήματος του σχήματος σε είσοδο $x[n] = \left[2 \frac{\sin(\pi n/8)}{\pi n} \right]^2$;

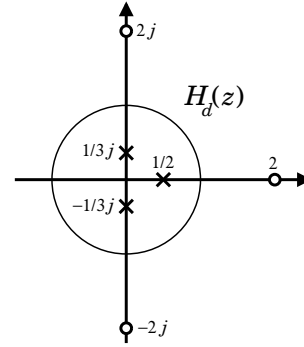
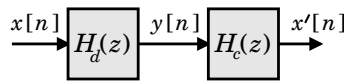

Άσκηση 3: Έστω ένα σήμα $x[n]$ υφίσταται μία μη επιθυμητή παραμόρφωση από ένα φίλτρο, $H_d(z)$, που έχει διάγραμμα πόλων και μηδενικών όπως στο σχήμα, δίνοντας στην έξοδο ένα αλλοιωμένο σήμα $y[n]$. Γνωρίζουμε επίσης για το φίλτρο αυτό, ότι η έξοδός του σε είσοδο $x[n] = (-1)^n$ ισούται με $y[n] = 9(-1)^n$.

(a) Προσδιορίστε τη συνάρτηση μεταφοράς του φίλτρου, $H_d(z)$.

(b) Σχεδιάστε διάγραμμα υλοποίησής του σε *κανονική* (direct) και *εν-σειρά* (cascade) μορφή.

(c) Προσδιορίστε τη συνάρτηση μεταφοράς ευσταθούς και αιτιατού φίλτρου, $H_c(z)$, το οποίο, όταν εφαρμοστεί στην έξοδο του παραμορφωμένου σήματος, $y[n]$, δίνει σήμα $x'[n]$ με το ίδιο μέτρο φάσματος όπως του σήματος εισόδου, δηλαδή $|X'(e^{j\omega})| = |X(e^{j\omega})|$, αντισταθμίζοντας δηλ. μερικώς την παραμόρφωση του $x[n]$ από το $H_d(z)$. Σχεδιάστε επίσης το διάγραμμα πόλων και μηδενικών του $H_c(z)$.

Άσκηση 4: Έστω FIR φίλτρο γραμμικής φάσης τύπου IV, για το οποίο δηλαδή ισχύει $h[n] = -h[M - n]$, για $n = 0, 1, \dots, M$ (0 αλλού), με M περιττό, και για το οποίο επίσης γνωρίζουμε ότι έχει συνολικά 3 μηδενικά, ένα εκ των οποίων βρίσκεται στη θέση $+1/2$. Επίσης, ότι έχει έξοδο $y[n] = (-1)^n$ σε είσοδο $x[n] = (-1)^n$.

- Βρείτε την $H(z)$, σχεδιάστε την $h[n]$, καθώς και το διάγραμμα πόλων και μηδενικών του.
- Ποια είναι η φάση της $H(e^{j\omega})$ (χωρίς συγκεκριμένα διαστήματα συχνοτήτων);
- Βρείτε το $|H(e^{j\omega})|$ για $\omega = 0, \pi/2, \pi$. Δείχνει να είναι κατωπερατό ή υψιπερατό;
- Σχεδιάστε διάγραμμα υλοποίησής του με τους λιγότερους δυνατούς πολλαπλασιαστές.

Άσκηση 5: Βρείτε τη συνάρτηση μεταφοράς $H(z)$ ενός κατωπερατού (lowpass) φίλτρου Butterworth τάξης $N = 2$ και με συχνότητα απόσβεσης στα 3 dB ίση με $\omega_c = 1/\sqrt{2}$, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αμετάβλητης κρουστικής απόκρισης (impulse invariance). Στη συνέχεια, σχεδιάστε ένα διάγραμμα υλοποίησής του. Σχολιάστε επίσης όσον αφορά την απόκριση συχνότητας του φίλτρου στα $\omega = 0, \pi$. Υπόδειξη: Για βοήθεια στις πράξεις, δίνονται τα: $1/e = 0.3679$, $e^{-1/2} \sin(0.5) = 0.2908$, και $2e^{-1/2} \cos(0.5) = 1.0646$.

Άσκηση 6: Βρείτε τη συνάρτηση μεταφοράς $H(z)$ ενός υψιπερατού (highpass) φίλτρου Butterworth τάξης $N = 2$ και με συχνότητα απόσβεσης στα 3 dB ίση με $\omega_p = \pi/2$, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του διγραμμικού μετασχηματισμού (bilinear transform). Σχεδιάστε επίσης το διάγραμμα πόλων και μηδενικών του.

Άσκηση 7: Επιθυμούμε τη σχεδίαση ενός IIR κατωπερατού (lowpass) φίλτρου με διγραμμικό μετασχηματισμό (bilinear transform) με βάση φίλτρο Butterworth τάξης $N = 5$ και συχνότητα απόσβεσης στα 3 dB ίση με $\omega_c = \pi/2$.

- Σχεδιάστε ένα διάγραμμα υλοποίησής του εν-σειρά (cascade implementation).
- Βρείτε τα μηδενικά και πόλους του φίλτρου, και σχεδιάστε το διάγραμμά τους.
- Βρείτε την έξοδο του φίλτρου σε είσοδο $x_1[n] = 1$ και σε είσοδο $x_2[n] = (-1)^n$.

ΥΠΟΔΕΙΞΗ: Δίνονται τα: $2 \cos(0.6\pi) = -0.618$; $2 \cos(0.8\pi) = -1.618$; $1.382/2.618 = 0.5279 = 0.7265^2$; $0.382/3.618 = 0.1056 = 0.3249^2$.

Άσκηση 8: Σχεδιάσετε με τη μέθοδο της παραθύρωσης ένα FIR φίλτρο γραμμικής φάσης για χρήση στην αύξηση του ρυθμού δειγματοληψίας σήματος κατά 2 (εν σειρά συνδεδεμένο, μετά τον rate expander του σήματος εισόδου). Οι απλοϊκές απαιτήσεις σχεδίασης είναι:

$$1.5 < |H(e^{j\omega})| < 2.5, \quad \text{για } |\omega| \approx 0, \quad \text{και} \quad |H(e^{j\omega})| < 0.2, \quad \text{για } |\omega| \approx \pi.$$

Αφού βρείτε την $H(z)$, σχεδιάστε το διάγραμμα υλοποίησής του συνολικού upsampler συστήματος σε πολυφασική μορφή (polyphase), αλλάζοντας τη σειρά φίλτρου / rate expander.

Άσκηση 9: Επιθυμούμε τη σχεδίαση ενός FIR κατωπερατού (lowpass) φίλτρου με χρήση ορθογώνιου παραθύρου με $M = 5$, $\omega_c = \pi/3$, και κέρδος 1.

- (a) Βρείτε τη συνάρτηση μεταφοράς του.
- (b) Υπολογίστε τη φάση και καθυστέρηση ομάδας του, όπως και την έξοδο για $x[n] = (-1)^n$.
- (c) Σχεδιάστε αποτελεσματικό διάγραμμα υλοποίησης, εκμεταλλευόμενοι τη συμμετρία του.
- (d) Σχεδιάστε το διάγραμμα υλοποίησης του φίλτρου σε πολυφασική μορφή (polyphase decomposition) ως τμήμα ενός interpolator για αύξηση ρυθμού δειγματοληψίας κατά 3 (δηλ. σχεδιάστε το διάγραμμα υλοποίησης του φίλτρου μαζί με τον rate expander).